

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ریسک و فرصت

مدیریت ریسک به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه

عنوان و نام پدیدآور: ریسک و فرصت: مدیریت ریسک به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه/ نظارت و تدوین مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد: مترجم حمیدرضا امانی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۱۹ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک: ۸۰۰۰۰ ریال 978-964-8958-78-2
وضعیت فهرست نویسی: فیا
عنوان اصلی:

World Development Report 2014: Risk and Opportunity-Managing Risk for Development

موضوع: رشد اقتصادی

موضوع: رهبری

موضوع: فقر

موضوع: کشورهای در حال رشد — اوضاع اقتصادی

شناسه افزوده: درخشان، حمیدرضا، ۱۳۶۲ — مترجم

شناسه افزوده: امانی، حمیدرضا، ۱۳۶۴ — مترجم

شناسه افزوده: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳/۹

رده بندی دیویی: ۳۰/۹

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۳۹

کد پیگیری: ۵۶۳۵۱۹

ریسک و فرصت: مدیریت ریسک به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه

نظارت و تدوین: مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

مدیر ترجمه: حمیدرضا درخشان

مترجم: حمیدرضا امانی

صفحه آرای: منصوره صادقی

چاپ نخست: مرداد ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

تهران: خیابان کریمخان، خیابان آبان جنوبی، کوچه هورزاد، ساختمان شماره ۶ طبقه ۳

صندوق پستی: ۱۴۴۵۵-۶۵۳

www.tier.ir

تلفن: ۸۸۹۰۸۵۲۸

info@tier.ir

دورنگار: ۸۸۹۱۸۶۱۱

تمام حقوق متعلق به مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱		بیشگفتار
۳		بیشگفتار مترجم
۵		۱- مقدمه
۸		۲- ریسک به عنوان یک هزینه و در عین حال، یک فرصت
۱۳		۳- مدیریت ریسک می تواند ابزار قدرتمندی برای توسعه باشد
۱۹		۴- مدیریت ریسک مؤثر شامل چه مواردی می شود؟
۱۹		۱-۴- تحلیل انتخاب شرایط تضمینی در اقتصاد و سیاست عمومی
۲۲		۲-۴- یک چهارچوب تحلیلی برای ریسک
۲۳		۳-۴- درک محیطی که ریسک و فرسایش را بوجود می آید: زنجیره ریسک
۲۸		۴-۴- مؤلفه های مدیریت ریسک: یکی، برپارویی با ریسک
۳۶		۵- فراسوی ایده آل ها: موانع موجود در مسیر تحقق مدیریت ریسک
۴۰		۱-۵- چرا افراد در مدیریت ریسک خود عملکرد مناسب ندارند
۴۱		۲-۵- موانعی که خارج از کنترل افراد است، مانع مدیریت ریسک ندارند: درآمد توسط آنها می شود
۴۵		۳-۵- نااطمینانی شدید و راه حل های محکم
۴۶		۶- مسیر پیش رو: رویکردی کل نگرانه در مورد مدیریت ریسک
۵۱		۱-۶- دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی: کمک به یکدیگر در زمینه مدیریت ریسک
۵۲		۷- خانواده
۵۲		۱-۷- نقش خانواده در تقویت استقامت و قدرت ترمیم پذیری و بهبود شرایط اقتصادی
۵۷		۲-۷- چه ویژگی هایی می تواند میزان تأثیرگذاری خانواده را در مدیریت ریسک ارتقا دهد؟
۵۹		۳-۷- نحوه کمک دولت به خانواده ها
۶۱		۸- اجتماعات
۶۱		۱-۸- نقش اجتماعات در گسترش قابلیت ترمیم پذیری و قدرت شکوفایی
۶۴		۲-۸- چه ویژگی هایی می تواند میزان مشارکت اجتماعات در مدیریت ریسک را ارتقا دهد؟
۶۵		۳-۸- نحوه مشارکت دولت در تقویت اجتماعات
۶۷		۹- بخش تجاری
۶۷		۱-۹- نقش بخش تجاری در گسترش قابلیت ترمیم پذیری و قدرت شکوفایی

- ۹-۳- چه ویژگی‌هایی می‌تواند میزان مشارکت بخش تجاری را در مدیریت ریسک ارتقا دهد؟..... ۷۱
- ۹-۳- نحوه مشارکت دولت در تقویت بخش تجاری ۷۳
- ۱۰- نظام مالی ۷۵
- ۱۰-۱- نقش نظام مالی در گسترش قابلیت ترمیم‌پذیری و قدرت شکوفایی ۷۵
- ۱۰-۲- چه ویژگی‌هایی می‌تواند میزان مشارکت نظام مالی را در مدیریت ریسک ارتقا دهد؟ ۷۶
- ۱۰-۳- نحوه مشارکت دولت در تقویت نظام مالی ۸۰
- ۱۱- اقتصاد کلان ۸۲
- ۱۱-۱- نقش اقتصاد کلان در گسترش قابلیت ترمیم‌پذیری و قدرت شکوفایی ۸۲
- ۱۱-۲- چه سیاست‌هایی می‌توانند تأثیر مطلوبی در مدیریت ریسک داشته باشند؟ ۸۴
- ۱۲- جامعه بین‌الملل ۸۸
- ۱۲-۱- نقش جامعه بین‌الملل در گسترش قابلیت ترمیم‌پذیری و قدرت شکوفایی ۸۸
- ۱۲-۲- چه ویژگی‌هایی و چه ظرفیت جامعه جهانی را در مدیریت ریسک ارتقا دهد؟ ۹۱
- ۱۲-۳- جامعه بین‌الملل چگونه می‌تواند میزان تأثیر خود را بهبود بخشد؟ ۹۴
- ۱۳- اصلاحات نهادی هم‌ساز با مدیریت ریسک ۹۶
- ۱۳-۱- ایجاد یک شورای ملی برای مدیریت ریسک به صورت کنش‌گرایانه، نظام‌مند و یکپارچه ۹۷
- ۱۴- نتیجه‌گیری: پنج اصل برای اقدام‌های عمومی به منظور دستیابی به مدیریت ریسک مطلوب ۱۰۷
- ۱۵- بیان چند دیدگاه پایانی ۱۱۴

پیشگفتار

ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی، مسیر جدیدی را برای حرکت اقتصاد ایران در آینده نزدیک و دور ترسیم کرده است. حرکت در این مسیر، استواری اقتصادی ایران را کاهش می‌دهد و امنیت اقتصادی را در سطح داخلی و بین‌المللی به ارمغان می‌آورد. حرکت در مسیر ترسیم شده نیازمند شناخت ابزارها، ابعاد، و هماهنگی‌ها در یک افق میان‌مدت و بلندمدت است.

بانک جهانی سالانه گزارش توسعه اقتصادی کشورها را با توجه به شرایط اقتصاد جهانی منتشر می‌کند. در آخرین گزارش این نهاد بین‌المللی «مدیریت ریسک» به‌عنوان یکی از قدرتمندترین ابزارها برای توسعه معرفی شده است. هرچند در این گزارش مدیریت ریسک به‌عنوان ابزاری برای توسعه اقتصاد معرفی شده است، اما با توجه به هدف توسعه در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، مدیریت ریسک یکی از مهم‌ترین ابزارهای دستیابی به اقتصاد مقاومتی نیز به‌شمار می‌آید.

۲.....ریسک و فرصت: مدیریت ریسک به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه

در این گزارش تلاش شده است ادبیات نظری و تجربی مدیریت ریسک در سطح کلان اقتصاد در تجارب جهانی ارایه شود و مورد بررسی قرار گیرد. آشنایی با تجارب جهانی در مدیریت ریسک می تواند در تدوین راهکارها و حرکت در مسیر اقتصاد مقاومتی برای اقتصاد ایران مفید باشد.

مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد با توجه به رسالت خود در زمینه انجام پژوهش های کاربردی در حوزه امنیت اقتصادی، گزارش حاضر را منتشر کرده است. این کتاب به مدیران، کارشناسان و محققان در حوزه اقتصاد مقاومتی و همچنین در حوزه امنیت اقتصادی کمک می کند. در واقع، آشنایی با مدیریت ریسک و تجارب جهانی در کاربردی کردن این مفهوم اساسی در حوزه کلان اقتصادی، مسیری استیابانه به اقتصاد مقاومتی را هموار می سازد. این موضوع در نهایت، امنیت اقتصادی کشور را در هر دو سطح داخلی و بین المللی تضمین می کند و آینده اقتصادی کشور را بهبود می بخشد. از این رو، انتشار این کتاب در راستای رسالت علمی و گامی در معرفی تجارب جهانی در حوزه ابزارهای اقتصاد مقاومتی به شمار می آید.

در ضمن، این کتاب می تواند مرجعی آموزشی به منظور توانمندسازی مدیران میانی کشور برای مقابله با بحران ها و همچنین افزایش قدرت ترمیم پذیری و انعطاف پذیری در شرایط سخت از جمله تحریم، بحران های مالی، رکود عمیق و... باشد.

مدیر مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد

مرداد ۱۳۹۳

پیشگفتار مترجم

همان‌طور که می‌دانیم، بانک جهانی^۱ از جمله مؤسسه‌های بین‌المللی بوده که فعالیت‌های گسترده‌ای را در حوزه توسعه اقتصادی و مبارزه با فقر انجام داده است. در این راستا، بانک جهانی از سال ۱۹۷۸ میلادی اقدام به تهیه گزارش‌های سالانه‌ای به نام «گزارش توسعه جهانی»^۲ کرده که در هر گزارش، با توجه به شرایط اقتصادی موجود در سطح جهانی، راهکارهایی برای بهبود فرایند توسعه کشورهای جهان ارائه شده است.

در گزارش توسعه جهانی سال ۲۰۱۴، به‌عنوان آخرین شماره از این گزارش، موضوع مدیریت ریسک و مویت استقامت و قدرت ترمیم‌پذیری^۳ اقتصاد کشورها مورد بررسی قرار گرفته و پیشنهادهایی در این حوزه مطرح شده است. این موضوع را می‌توان به‌عنوان یکی از بحث‌های مهم اقتصاد مقاومتی در ادبیات بین‌المللی در نظر گرفت که در آن موضوع نحوه مقابله با شوک‌های منفی (مانند بلایای طبیعی، رکود اقتصادی، بحران مالی، ریسک‌های حوزه سلامت و...) با هدف وارد شدن کمترین آسیب به اقتصاد مورد بررسی قرار گرفته و علاوه بر آن، راهنمایی‌هایی نیز برای استفاده از فرصت‌ها (به‌عنوان شوک‌های مثبت) مطرح شده است.

متن حاضر ترجمه فصل اول از گزارش توسعه جهانی سال ۲۰۱۴ بوده که بر آن خلاصه مطالب گزارش مورد اشاره آمده است. براساس این متن، مدیریت

1- World Bank

2- World Development Report

3- Resilience

۴.....ریسک و فرصت: مدیریت ریسک به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه

ریسک به عنوان فرآیندی برای آمادگی در برابر ریسک و رویارویی و غلبه بر تأثیرهای آن تعریف می شود که بحث آمادگی در برابر ریسک، خود شامل سه مقوله کسب دانش (برای کاهش نااطمینانی)، ارایه حفاظت (به معنای اقدامهای انجام شده برای کاهش احتمال و میزان عواقب شوک های منفی) و تهیه بیمه (عنوان فرآیند کاهش شدت ضربه حاصل از وقوع شوک های منفی) می شود.

پس از معرفی فرآیند مدیریت ریسک و منافع آن، موانع موجود در مسیر تحقق مدیریت ریسک بررسی می شود و سپس، نقش گروه های مختلف (شامل خزانگان، اجتماعات، بخش تجاری، نظام مالی، محیط اقتصاد کلان و جامعه جهانی، در برانند مدیریت ریسک مورد تأکید قرار می گیرد. در نهایت، تشکیل یک «شورای ملی مدیریت ریسک» پیشنهاد و پنج توصیه سیاستی زیر ارایه می شود:

۱- از ایجاد نااطمینانی یا مخاطرات غیرضروری پرهیز شود.

۲- انگیزه های مناسب و صحیح برای برنامه ریزی و آماده سازی در برابر شوک ها ایجاد شود.

۳- با ایجاد سازوکارهای نهادی فرای جامعه های سیاسی، یک چشم انداز بلندمدت در نظر گرفته شود.

۴- در قالب یک چهارچوب شفاف و قابل پیش بینی، نسبت به ایجاد انعطاف پذیری اقدام شود.

۵- در عین ترغیب اعتماد و خوداتکایی و نیز حفظ ثبات مالی، از افشار آسیب پذیر حفاظت و حمایت شود.